

Daniel Geey
Predslov Gianluca Vialli

„Fascinujúce...
určite si to musíte
prečítať.“

*Tony Evans,
Evening Standard*

„Táto kniha rúca
mýty. A je veľmi
zábavná.“

*Raphael Honigstein,
ESPN*

DOHODNUTÉ!

**Sprievodca futbalovými zmluvami,
multimiliónovými transfermi
a veľkým biznisom v Premier League**

Daniel Geey

DOHODNUTÉ!

**Sprievodca futbalovými zmluvami,
multimiliónovými transfermi
a veľkým biznisom v Premier League**

Citadella

DOHODNUTÉ!

Spríevodca futbalovými zmluvami, multimiliónovými transfermi a veľkým biznisom v Premier League

Daniel Geey

S predslovom Gianlucu Vialliho

Ilustrácie na stranách 22, 37, 51, 98, 264, 286, 293 © David Gardner

Ilustrácie na stranách 17, 107, 189, 199, 220, 256, 327 © Dan Leydon / @danleydon / www.danleydon.com

Daniel Geey uplatnil svoje právo na základe zákona o autorských právach, dizajne a patentoch z roku 1988, podľa ktorého je identifikovaný ako autor tejto práce.

Preložené z anglického originálu:

Done Deal: An Insider's Guide to Football Contracts, Multi-Million Pound Transfers and Premier League Big Business

Copyright © 2019 by Daniel Geey together with the following acknowledgment: 'This translation of Done Deal, one is published by CITADELLA by arrangement with Bloomsbury Publishing Plc.

All rights reserved.

Všetky práva vyhradené. Táto publikácia ani žiadna jej časť nesmie byť kopírovaná, rozmnožovaná ani inak šírená bez písomného súhlasu vlastníka autorských práv.

Slovak Edition © Citadella, 2019

Preklad © Mgr. Andrea Bačová, 2019

Redakčná úprava a korektúry: Ľubomír Závada

Grafická úprava a obálka: Citadella

Vydalo vydavateľstvo Citadella v roku 2019

ISBN 978-80-8182-142-4

OBSAH

Predslov Gianlucu Vialliho / 9

Meniaca sa hra / 13

Futbalový ekosystém / 19

Prestupy hráčov a zmluvy / 25

Agenti / 89

Kluby / 109

Práca s mládežou / 191

Tréneri / 201

Nevhodné správanie futbalistov a trénerov / 223

Globálna hra / 259

Futbalové vysielanie / 279

Nadstavený čas / 321

O autorovi / 329

Poďakovanie / 333

Register / 337

Napísali o knihe Dohodnuté! / 351

Venované Issie a Livi:

Nespúšťajte svoje oči z hviezd,
ale nohami ostaňte na zemi.

PREDSLOV

GIANLUCU VIALLIHO

Prvú profesionálnu futbalovú zmluvu s klubom som podpísal v roku 1980. Mal som 16 rokov, tým klubom bol Cremonese a jediné odporúčanie, ktoré som dostal, bolo od AIC, talianskej verzie asociácie futbalových profesionálov. V tom čase bol futbal sebestačným, nezávislým ekonomickým systémom - peniaze zostávali v hre, všetko sa dialo bez právnikov, bánk a agentúr, dokonca aj agenti boli výnimkou. O viac ako desať rokov neskôr, v roku 1992, som podpísal prestup zo Sampdorie do Juventusu. Ani pri tom neboli žiadni agenti, žiadni právnici: prezident Sampdorie Paolo Mantovani sa ma spýtal, čo je pre mňa dôležité, potom v mojom mene rokoval priamo s Juventusom a zabezpečil zmluvu, ktorá nakoniec viedla k môjmu odchodu z jeho klubu.

Približne v polovici deväťdesiatych rokov anglická Premier League prišla s úplnou novinkou: futbal bol „zabalený“ ako prémiový mediál-

ny produkt a predával sa celosvetovo. Do futbalu začali tiecť peniaze. Mnohí z mojich spoluhráčov si najali agentov a právnikov, aby v ich mene prerokovali obchodné zmluvy a prestupy. Na posledný prestup do Chelsea v roku 1996 som si najal svojho prvého agenta. Pre nás hráčov to bola obrovská škola, pretože sme museli začať premýšľať o sebe úplne inak - ako o značke, mediálnom produkte, tovare, ktorý možno kupovať a predávať.

Za viac ako dvadsať rokov sa futbalový svet zmenil na nepoznatie. Tržby z predaja vysielacích práv priniesli do hry viac peňazí než kedykoľvek predtým, čo spôsobilo, že sumy za prestupy, platy hráčov, sponzorské obchody a obchodné príjmy sa posunuli na novú úroveň. V tomto novom svete bolo nepredstaviteľné, aby mladý futbalista podpísal zmluvu – s novým alebo súčasným klubom - bez pomoci svojich manažérov, agentov, právnikov, prípadne zástupcu pre marketing a public relations. Omnoho nepredstaviteľnejšie by bolo, keby 28-ročný útočník s 59 reprezentačnými štartmi za svoju krajinu, dôveroval prezidentovi svojho klubu natoľko, aby rokoval o hráčových podmienkach s novým klubom.

Na najvyšších úrovniach súčasného futbalu majú hráči, právnici, banky, marketingové agentúry a PR agentúry značný vplyv. Príchod týchto nových profesií a spôsobov ich práce v značnej miere prospel športu aj hráčom: sprísnil sa zásady v oblasti finančnej zodpovednosti, športovci s veľmi krátkou kariérou majú lepšie obchodné podmienky a právnu ochranu. Ako som už spomenul, žiadny prestup sa nezaobíde bez množstva senzačných príbehov v médiách o tom, kto skutočne profituje z neuveriteľných čiastok peňazí – a súčasne to vyvoláva otázky, čo sa skutočne deje za zatvorenými dverami a či je to všetko fér.

S Danielom som sa po prvýkrát stretol prostredníctvom spoločného priateľa, keď ma požiadal, či by som mal záujem zapojiť sa do Football Aid, charitatívnej organizácie, ktorú podporuje. Odvtedy som mal možnosť spoznať ho bližšie, a vždy som ho obdivoval ako odborníka na športové zákony a obchod. Táto kniha je dôkazom nielen Danielových nesmiernych znalostí tejto témy, ale aj jeho schopnosti jasne a zaujímavo prezentovať aj tie najzložitejšie myšlienky. Nedokážem si predstaviť nikoho lepšieho, kto by dokázal odhaliť skrytý príbeh tohto fascinujúceho športu tak ako Daniel.

- Luca Vialli

MENIACA SA HRA

Naše vnímanie futbalu sa v priebehu rokov dramaticky zmenilo. Keď som v osemdesiatych rokoch vyrastal, sledovanie živého futbalového zápasu v televízii bolo novinkou. Občas odvysielali pár zápasov a na rozdiel od súčasnosti, noviny venovali futbalu len niekoľko stĺpcov. V praxi to znamenalo, že mojím hlavným zdrojom informácií boli miestne noviny, ako napríklad *Liverpool Echo* a *Daily Post* - dve stránky v bežný deň a pár stránok navyše v deň zápasu a po zápase - a ja som si vychutnával každú odrobinku futbalových správ, ku ktorej som sa dostal.

Klebety o prestupoch boli vtedy ešte v plienkach. Potom prišiel Ceefax, televízny textový informačný servis a zrazu bolo v televízii denne až desať stránok informácií o futbale. Po škole som zvyčajne uháňal domov, schmatol diaľkový ovládač, čítal Ceefax stránky 302-312 a zis-

til som, že Liverpool kúpil nejakého hráča, a informácia, koľko to bude stáť, bola pre mňa ako zjavenie. Obzvlášť čierny deň som mal, keď som sa dočítal, že Roy Keane sa upísal Manchesteru United. Bol to internet mojej generácie, prvý krok dieťaťa do digitálnej éry.

V tých časoch bol Svetový pohár v popredí, bol stredobodom futbalu. Objavovanie nových hráčov a ich futbalového umenia na veľkých turnajoch bolo pre mňa prekvapením, a ja som začal spoznávať svet futbalu s exotickými hráčmi a ligami.

V čase, keď som chodil na väčšinu domácich zápasov Liverpoolu, novým spôsobom, ako sa dostať k najčerstvejším klebetám o prestupoch, bolo prostredníctvom telefónnych prémiových čísel. Aj keď tieto linky vtedy stáli celý majetok, môj otec sa stal prvým majiteľom a podpísal zmluvu na jednu z prvých foriem internetu. Pomaly a s divným zvukom, modem ponúkal neustále aktualizovaný prísun futbalových správ a množstvo diskusných fór.

Futbal začal byť všadeprítomný. Počas rodinných večerí bol hlavnou témou našich rozhovorov; mama (a niekedy aj otec!) hovorila najrozumnejšie. Debatovali sme o taktike, tréneroch, osobnostiach, zápasoch, súperoch a histórii.

Potom som nastúpil na univerzitu a denný prísun správ som dostával zo súhrnu futbalových správ NewsNow. Dokonca som napísal dizertačnú prácu o zmenách prestupového systému FIFA a futbalovom nádenníkovi menom Jean-Marc Bosman (viac o ňom pozri na str. 68). Bol to prvý náznak toho, že by som mohol spojiť svoje dve vášne: futbal a právo.

Čoskoro som sa ocitol v pozoruhodnej pozícii. Namiesto toho, aby som futbal (ktorý sa stal hlavnou súčasťou globálneho zábavné-

ho priemyslu) len sledoval, mohol som ponúknuť svoj vlastný pohľad na futbal, blogovať o problematike futbalu, a následne šíriť svoje názory prostredníctvom rôznych retweetov, a príspevkov na Facebooku a Instagrame.

Odkedy som sa stal právnikom, mal som možnosť pracovať na niekoľkých významných prevzatiach futbalových klubov, prestupoch a sporoch a stretol som množstvo fantastických ľudí z tohto prostredia. Život futbalového právnika je však iba zriedkavo príťažlivý. Obchody sa dajú dokončiť a podpísať v zasadacej miestnosti, ale konkrétne záležitosti a detaily sa doťahovali na WhatsApp, prostredníctvom záplavy e-mailov, niekedy v skorých ranných hodinách a po štyridsiatich telefonátoch klientovi každý deň. Boli okamihy, kedy som pomohol klientovi dohodnúť prestup vo chvíli, kedy som bol vyzdvihnúť deti zo školy, alebo počas dovolenky a prácu som musel dokončiť, pretože dohoda bola v princípe uzavretá a hráč odlietal na druhý deň ráno. Pomáhal som uzatvárať obchody na pláži, v snehu, na lodiach a (so strácajúcim sa signálom) na horách. Rokovania boli iba zriedkavo jednoduché, ako by si niekto mohol myslieť. Ale vďaka e-mailom a smartfónom, ktoré boli vždy poruke, neexistovali žiadne prekážky, aby sa zmluvy nedotiahli do konca.

Napriek tomu ma aj naďalej udivuje trochu krehká povaha tohto športu. Hráči neustále bojujú so zraneniami, vyrovnávajú sa s koncom kariéry alebo ho odkladajú; na vyhodenie trénera niekedy stačí iba pár zápasov; agenti sa neustále obávajú, že stratia svojich hviezdnych hráčov, do ktorých často investovali roky ťažkej práce bez akejkoľvek odmeny; a majitelia, ktorí zachránili klub svojho detstva pred bankrotom, sú často kritizovaní, ak sú výsledky zlé.

Postupy a zostupy v lige, víťazstvá v posledných sekundách, nevydarené finále play off a penalty na majstrovstvách sveta, zranenia, rehabilitácie, opätovné prerokovanie zmlúv, žiadosti o prestup hráčov a kluby, ktoré donútili hráčov odísť - to sú každodenné záležitosti, ktoré charakterizujú futbal. V ňom nič nie je čierne alebo biele. Dôležité sú súvislosti a nenápadné detaily.

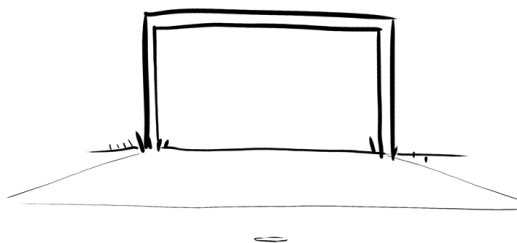
Dôvod, prečo bol tento príbeh napísaný, je rovnako dôležitý ako to, čo hovorí samotný príbeh. Každý má svoj pohľad na vec, od agentov hráčov, ktorí chcú vyjednať novú a hlavne výhodnejšiu zmluvu, až po klub, ktorý chce naplniť očakávania fanúšikov. Množstvo tém v článku, správach na webových stránkach a tak ďalej, je zarážajúci a vytvára širší obsah, ktorý mení tvár futbalu, športu a zábavy.

Rapídny nárast zábavy na Netflixu, YouTube alebo Sky Sports znamená, že sa zvyšuje aj množstvo obsahu, ktorý súperí o pozornosť ľudí. Šport už nie je v centre pozornosti ako kedysi. Bavíte sa pri oblúbených seriáloch, odoberáte novinky oblúbeného vlogera na YouTube a ak ste nestihli pozerat zápas naživo, pozriete si iba jeho najzaujímavejšie časti. V oblasti zábavy je taká konkurencia, že aj keď ľudia sledujú 90-minútový priamy prenos zápasu, väčšina z nich ešte zvyčajne sleduje aj ďalší program (s využitím druhého zariadenia, pripojeného na WhatsApp, alebo občas mrknú na Twitter alebo Snapchat). Rozsah pozornosti sa znižuje a návyky konzumentov zábavy sa zásadne menia. Futbal už nie je taký vzácny, pretože ľahko dostupné je nekonečné množstvo inej zábavy. Súperenie o divákov je oveľa tvrdšie než kedysi.

No napriek tomu je záujem verejnosti o futbal stále veľmi veľký. Niektorí fanúšikovia očakávajú, že futbalisti sú anjeli s perfektným správaním. Všetci robíme chyby, vrátane futbalistov. Samozrejme, stali

sa aj chyby - a budú sa robiť aj ďalej. Pri pohľade na titulky je dôležité uvedomiť si, že hráčov, trénerov, majiteľov a agentov od katastrofy delí jediná chyba, zranenie, či nevydarená tlačová konferencia. Futbal je obzvlášť nemilosrdný a komentáre na Twitteri po prehre tímu ešte nemilosrdnejšie. Čokoľvek pozitívne je zvyčajne utopené v mori negativity. Kontext je dôležitý, ale ľahko sa naň zabúda. Hádky, spory a drámy sú na dennom poriadku.

Fanúšikovia sú nepochybne stredobodom tejto krásnej hry, ale dnes je oveľa dôležitejšie pozrieť sa na to, čo sa skrýva za titulkami a pochopiť, ako tento podnik naozaj funguje. Cieľom tejto knihy je priniesť pár súvislostí a podrobností, ako aj skúseností z praxe - od ihriska až po zasadačku – o futbalových záležitostiach, ktoré majú vplyv na ligy, kluby, hráčov a fanúšikov a ktoré formujú súčasnú hru.

Prvá kapitola

FUTBALOVÝ EKOSYSTÉM

Táto krásna hra je komplikovaná záležitosť. Našťastie ju podrobnejšie opisujem v tejto knihe. Ak chceme nejako začať, je veľmi dôležité vedieť, ako sa jednotlivé prvky futbalu spájajú a súvisia; to je dôvod, prečo na nasledujúcich stránkach nájdete schému futbalového prostredia. Iba vtedy, keď pochopíte, ako jednotlivé časti futbalovej skladačky do seba zapadajú, môžete sa ponoriť do detailov tejto mašinerie a odhaliť, ako skutočne funguje.

Táto kniha mapuje spoluprácu medzi najvýznamnejšími aktérmi národnej a medzinárodnej futbalovej scény. V jadre hry sú kluby a tímy. Zamestnávajú hráčov, angažujú sa v rôznych národných a medzinárodných ligách a súťažiach, platia agentom za uzavretie prestupových obchodov, dostávajú peniaze od vysielateľov, ktorí vysielajú

zápasy pre fanúšikov po celom svete, vstupujú do lukratívnych partnerských obchodov s rôznymi značkami a dostávajú peniaze od fanúšikov za účasť na zápasoch a nákup tovaru. Schéma znázorňuje obeh peňazí, ktoré tečú do a z futbalu.

Ako príklad si vezmime FC Liverpool. Na základe posledných údajov z roku 2016/17, uverejnených v roku 2018, klub získal 73,5 miliónov libier z aktivít v dňoch, kedy sa hrali zápasy; 136,4 miliónov libier z obchodných partnerstiev so značkami vrátane Standard Chartered (30 miliónov eur za sezónu), New Balance a BetVictor; a 154,3 miliónov libier z vysielacích práv, predovšetkým z príjmov Premier League. Tieto príjmy Premier League sú podstatné: značná časť súčasnej vysielacej zmluvy Premier League v hodnote 8 miliárd libier pochádza od britských vysielateľov Sky a BT Sport, ktorí platia viac ako 5 miliárd libier za exkluzívne britské práva. Vysielacie spoločnosti si kompenzujú tieto obrovské náklady prostredníctvom služieb platenej televízie, ktorú si platia fanúšikovia, aby mohli každý týždeň sledovať zápas svojho tímu. Chelsea, víťaz v sezóne 2016/17, zarobila v jednej sezóne 150,8 miliónov libier v dôsledku obrovských súm, ktoré zaplatili vysielatelia po celom svete. Podobne aj množstvo iných televíznych spoločností platí veľké sumy UEFA za vysielanie súťaže Ligy majstrov. V Spojenom kráľovstve spoločnosť BT Sport zaplatila UEFA 1,18 miliárd libier za exkluzívne práva na živé vysielanie zápasov Ligy majstrov a Európskej ligy do roku 2021. Podrobné informácie o tom, ako a za koľko sa predávajú vysielacie práva a ako sa delia peniaze, nájdete v 9. kapitole, na strane 279.

Vráťme sa však k Liverpoolu. Ich obrat bol 364,2 miliónov libier. Naproti tomu príjmy Manchestru United dosiahli 581 miliónov libier,